

Lois McMaster Bujold
KARIO MOKINYS
Mokslinis fantastinis romanas

Barajaro planetos lordo Forkosigano
sūnus Mailzas, keliaudamas po
Galaktiką, patiria daugybę neįtikėtinų
nuotykių, randa išeiti iš, atrodo,
beviltiškai pražūtingų kosminių
konfliktų.

Iš anglų kalbos vertė NOMEDA BERKUVIENĖ
Serija "Pasaulinės fantastikos Aukso fondas"
50 tomas. Serija įkurta 1990 m.

Lois McMaster Bujold
THE WARRIOR'S APPRENTICE
Riverdale, NY, 1994

Copyright © by Lois McMaster Bujold, 1986

Cover art copyright © by Luis Royo, 1989

Vertimas į lietuvių kalbą © leidykla "Eridanas", 1996
Elektroninė versija © Knygute.lt, 2012

Pirmas skyrius

Aukštas, niūrus paradiniu munduru vilkintis imperatoriškosios armijos viršila atrodė labai didingai, ir netgi komunikatorius jo rankoje buvo panašus į maršalo lazdą. Viršila išsiblaškęs tapšnojo juo sau per šlaunį; neslėpdamas ironijos, jis perbėgo akimis jaunuolių rikiuotę.

Ką gi, šitaip ir žaidžiami tie žaidimai, pagalvojo Mailzas. Jis vienomis trumpikėmis bei sportiniais bateliais stovėjo dvelkiant gaiviam, netgi pernelyg gaiviam rudens vėjui ir stengėsi nedrebėti. Sunku išlikti ramiam, išsaugoti aiškią mąstyseną, kai stovi štai šitaip, bemaž nuogas, priešais žmones, apsitaisiusius tarytum imperatoriaus Gregoro peržiūros metu. Nors apsidairius matyti, jog daugelis čia pasipuošę lygiai taip pat, kaip ir jis. O štai išmėginimus stebintis viršila buvo vienas, bet atrodė, jog jis yra visur - mokėjo žmogus priderančiai laikytis. Mailzas įsižiūrėjo į jį: įdomu, kokių būdu jam pavyksta sudaryti tokį įspūdį. Čia galima kai ko pasimokyti...

- Bėgsite poromis, - aiškino viršila. Ir šneka jis, rodos, negarsiai, o girdėti abiejuose rikiuotės galuose. Ši maniera priminė Mailzui tėvo

Įprotį įtūžio minutėmis pažeminti balsą iki šnabždesio. Pamėgink tuomet jam nepaklusti. - Vos tik baigsite bėgimą su kliūtimis, bus imtas skaičiuoti penkių kilometrų bėgimo laikas. Įsidėmėjote? - Ir viršila pradėjo kviesti poras.

Stojančiųjų į Imperatoriškąją Karo Akademiją išmėginimų konkursas tęsėsi jau ištisą savaitę. Mailzui už nugaros liko penketas varginančių dienų - egzaminai žodžiu bei raštu. Visi aplinkui jau dūsavo su palengvėjimu, rengdamiesi atsipalaiduoti. Kai kur girdėjosi juokas ir kaip visuomet, kai blogiausia praeityje, - perdėti skundai egzaminatorių klastingumu... Tačiau visi šie rypavimai tereiškė viena - galima dar sykį save pasveikinti: vis dėlto jie ištvėrė, iškentėjo, išliko gyvi. Abiturientams Imperatoriškosios Karo Akademijos fizinio parengimo egzaminas tebus žaidimas, poilsio metas. Patys sunkumai ištis praeity - visiems, išskyrus Mailzą.

Jaunuolis pasitempė, tarsi mėgindamas vaļios pastangomis ištiesinti kreivą savo stuburą. Jis šiek tiek atmetė smakrą, kad išlaikytų pusiausvirą pernelyg didelę galvą - ji derėtų metro aštuoniasdešimties ūgio žmogui, o jis tebuvo pusantr metro - ir atidžiai nužvelgė kliūčių ruožą. Šis prasidėjo penketo metrų

aukščio betonine siena, kurios viršuje styrojo aštrūs metaliniai dygliai. Užkopti - ne problema, jo raumenys puikūs, o štai nusileidimas... Kaulai, prakeikti trapūs Mailzo kaulai...

- Kosiganas, Kostolicas, - riktelėjo viršila.

Eidamas pro šalį, Mailzas susiraukė ir piktai dėbtelėjo į viršilą, bet tuoj pat susivaldė. Viršila, tardamas jo pavardę, praleido kilmės priešdėlį, tačiau čia visai ne įžeidimas. Šiais laikais visos imperatoriui tarnaujančios klasės lygios, ir ši politika teisinga. Beje, ją aprobavo jo paties tėvas.

Senelis dėl to plūsdavosi, tačiau jis jau senas, jo nebepakeisi. Jisai pradėjo karjerą dar tais laikais, kai pagrindine kariuomenės rūšimi buvo kavalerija, o kiekvienas vadas pats apmokydavo savo kareivius. Tomis dienomis kreipinys be priešdėlio "for" reikšdavo dvikovą, jei ne dar blogiau. O štai dabar generolo Forkosigano anūkas mėgina įstoti karo akademijon, tokion pat, kaip ir kitose planetose, ten jį išmokys kosminio ginklo panaudojimo gudrybių, svaigių šuolių pro erdvėlaikio tunelius bei planetos gynybos taktikos. Ir stovi jis petys petin su berniukais, kuriems anksčiau nebūtų leidę valyti jo kardo.

Na, ne visai petys petin, ironiškai pasitaisė

Mailzas, žvairomis žvilgčiodamas į kandidatus į kadetus abipus savęs. Jo kliūčių įveikinėjimo partneris susidūrė žvilgsniu su Mailzu. Vaikino akyse matėsi atviras smalsumas.

- Aš jau savaitę tave stebiu, - pradėjo Kostolicas. - Koks čia dalykėlis tau ant kojos?

Mailzas lengvai nuslopino susijaudinimą - ko jau ko, o šito meno jis išmoko. Tokia kaip jo praktika ne bet kas gali pasigirti. Dievas mato, jis iš tiesų bet kurioje minioje krinta į akis, o juo labiau šitokioje. Kostolicas, jį išvydęs, bent jau nemostaguoja ir nekeikia netyros dvasios, kaip viena sukriošusi senė pas juos Forkosigan-Siurlyje. Kituose atsilikusiuose Barajaro rajonuose, pavyzdžiui, Dendarijos kalnų gilumoje, Forkosiganams priklausančioje vietovėje, kūdikiai lig šiol žudomi dėl kiekvieno įgimto defekto, netgi dėl tokių kaip kiškio lūpa, nors valdžia ir stengiasi kovoti su šiuo barbarišku. Mailzas dirstelėjo į porą žvilgančių metalinių strypų ant savo kairiosios blauzdos - iki šiandienos juos slėpdavo kelnės.

- Tvarslės, - sausokai atsakė jis.

Kostolicas it užkerėtas žiūrėjo į tvarslės.

- O kam jos?

- Laikinos. Turiu porą trapių kaulų. Kol chi-

rurgas neįsitikins, jog aš daugiau nebeaugu, tvarslės saugos, kad jie nelūžtų. O paskui jas pakeis kažkokia sintetika.

- Nieko sau... Liga čia tokia ar kas? - Vaikinas pakeitė pozą ir tuo pat metu vos pastebimai pasislinko nuo Mailzo.

Viešpatie, skausmingai pagalvojo įtūžęs Mailzas, gal užsikabinti varpelį kaip raupsuo-tajam? Reikia pasakyti šiam tipui, jog galiu užkrėsti ir kad dar pernai buvau dviejų metrų ūgio... Jis atsiduso ir nuginė pagundą.

- Kada motina manęs laukėsi, ją mėgino nu-nuodyti dujomis. Ji galų gale atsigavo, tačiau mano kaulai dabar sukelia rūpesčių.

- A-a. O tave gydė?

- Dar ir kaip. Net inkvizitoriai šitaip negydo. Todėl ir vaikštau savomis kojomis, o kitaip te-ktų nešioti mane kibire.

Kostolico veide dabar atsispindėjo nestiprus pasišlykštėjimas, tačiau nepastebimuosius sa-vo manevrus jis baigė.

- O kaip tu prasmukai pro medicininę apžiū-rą? Juk čia laikomasi kažkokios minimalaus ūgio taisyklės.

- Jie užmerkė akis - kol bus žinomi egzaminų rezultatai.

Mailzo mintys vėl nukrypo prie laukiančio išbandymo. Daļ distancijos jiems teks įveikti pasalomis, apšaudomiems lazerio ugnies, ir jis galės išlošti keletą sekundžių; penketo kilometrų distancijoje jos jam labai pravers. Ten dėl savo ūgio bei šlubčiojimo jis užgaiš. Mailzas jau nebeprisiminė, kiek sykių yra susilaužęs kojas, ir dabar jo kairioji buvo keturiais centimetrais trumpesnė už dešiniąją. Bet čia nieko nebepadarysi. O rytoj turėtų būti lengviau - rytoj ištvermės išbandymas. Žinoma, iš pradžių ši ilgakojų vaikinų banda gražių gražiausiai jį aplenks. Pirmuosius dvidešimt penkis kilometrus jis bėgs paskutinis, net ir penkiasdešimtąjį kilometrą taip pat, bet štai po septyniasdešimties kilometrų jie pajus, iš kur kojos dygsta. Tuomet prasidės tikras skausmas. Siame moksle aš profesionalas, Kostolikai, mintimis kreipėsi jis į savo priešininką. Rytoj, maždaug ties šimtuuju kilometru, mes pratęsimė pokalbį. Uždavinėk tada kvailus savo klausimus - jei tik kvapo užteks...

A-a, velniava, reikia galvoti apie reikalą, o ne apie šitą avigalvį. Šuolis nuo penketo metrų... Sieną turbūt geriau apeiti ir užsitarnauti minusą. Bet tuomet bus menkas balų vidurkis. Siaubingai nesinori aukoti nė vieno taško, juo-

lab pačioje pradžioje. Kiekvienas taškas jam įgauna aukso vertę. Praleidus sieną, nieko nebeliks rezerve...

- Tu iš tikrųjų ketini visa tai įveikti? - apsidairydamas paklausė Kostolicas. - Surinksi daugiau nei penkiasdešimt procentų?

- Ne.

Kostolicas pažvelgė į jį buku žvilgsniu.

- Tuomet kokio velnio čia tau reikia?

- O man ir nereikia surinkti penkiasdešimties procentų. Pakaks šio tokio padoresnio balų skaičiaus...

Kostolico antakiai pakilo.

- Įdomu, kieno užpakalį tenka laižyti už tokias privilegijas? Gal paties Gregoro Forbaros?

Jo balse skambėjo pavydas ir įtarumas. Mailzas sukando dantis. Tiktai nereikia prisiminti tėvų...

- Bet kaip visgi tu ketini įstoti su tokiais pažymiais? - primygtinai tardė Kostolicas - jo akys susiaurėjo, išsiplėtė šnervės: užuodė privilegijų kvapą, ne kitaip.

Būk politikas, paliepė sau Mailzas. Ši savybė privalo būti tavo kraujyje, kaip ir aistra karo menui.

- Aš įteikiau prašymą, - kantriai paaiškino jis,

- kad man išvestų vidurkį ir nežiūrėtų į kiekvieną dalyką atskirai. Tikiuosi, rašomųjų darbų pažymiai kompensuos žlugimą fizinio parengimo metu.

- Betgi tau teks ten surinkti bemaž šimtą procentų!

- Visiškai teisingai, - atkirto Mailzas.

- Kosiganas, Kostolicas, - riktelėjo jų pavardes kitas paradine uniforma vilkintis viršila.

Jie nuėjo prie starto.

- Per tavo man bus ne pyragai, - pastebėjo nepatenkintas Kostolicas.

- Kodėl? Tu čia niekuo dėtas. Tai mano problema, - ramiai atsiliepė Mailzas.

- Mes bėgame poromis, kad palaikytume vienas kito tempą. O lygiuotis į tavo - nedidelis džiaugsmas...

- O tu per daug manęs nesivyk, - sumurkė Mailzas.

Kostolicas susiraukė.

Juos sustatė prie linijos. Mailzas žvilgtelėjo per aikštę, ten, kur stovėjo grupelė žmonių - keletas kariškių, kurių giminaičiai stėjo Akademijon, ir krūva šiandien čia dalyvaujančių grafų sūnelių. Jis pastebėjo keletą rūsčių tarnų Forpatrilų livrėjomis; tikriausiai kažkur neto-

liese sukiojasi jo pusbroliis Aivenas.

O štai aukštas ir liesas it peilio ašmenys Botaris, vilkintis rusvasidabrę Forkosiganų livrėją.

Mailzas kilstelėjo smakrą, nepastebimai pasveikindamas atsargos seržantą. Botaris pastebėjo jo judesį per šimto metrų atstumą; lig tol jis stovėjo "laisvai", o dabar ištempė rankas palei siūles.

Pora karininkų egzaminuotojų, viršila ir du distancijoje teisėjavę inspektoriai susibūrė toliau ir ėmė dėl kažko ginčytis. Mailzas pastebėjo, kaip jie gestikuliuodami žvilgčioja į jį. Ginčas greitai pasibaigė, inspektoriai sugrįžo į vietas ir vienas karininkas davė startą kitai vaikinų porai. Viršila priėjo prie Mailzo ir jo partnerio; dabar jis atrodė jau ne toks pasitikintis savimi. Mailzas nutaisė dėmesingą, paklusnų veidą.

- Kosiganai, - prabilo viršila, stengdamasis kalbėti abejingu tonu. - Tau teks nusisegti kojų tvarslės. Egzaminų metu draudžiamos bet kokios dirbtinės pagalbinės priemonės.

Mailzui akimirksniu šovė galvon visas tuzinas kontrargumentų, bet jis susilaikė. Viršila tam tikra prasme buvo jo vadas, o Mailzas žinojo,

kad šiandien vertinami ne tik fiziniai stojančiųjų sugebėjimai, bet ir šiokie tokie svarbesni dalykai.

- Klausau, sere. Ar leisite perduoti jas savo tarnui? - Į viršilą mestame žvilgsnyje slypėjo grasinimas: tik pamėgink neleisti, įgrūsiu tvarslės tau ir tąsysisi jas ištisą dieną.

- Na, žinoma, sere. - Tasai "sere" išsprūdo nejučiomis; viršila, be abejonės, žinojo, kas jis toks. Mailzo lūpomis nuslinko vos pastebimas šypsnyš ir tuoj pat dingo. Jis mostelėjo Botariui, ir asmens sargybinis pribėgo prie jo.

- Šnekėtis su namiškiais draudžiama, - perspėjo viršila.

- Klausau, sere, - atsiliepė Mailzas, atsisėdo ant žemės ir nusisegė nelemtąjį aparatą. Na ir gerai; jo svoris sumažės ištisu kilogramu. Jis švystelėjo Botariui tvarslės - šis pagavo jas ore. Paskui Mailzas nevikriu judesiu atsistojo ant kojų. Botaris nepadavė jam rankos ir nepagelbėjo - teisingai padarė.

Dabar, matydamas juos greta, Mailzas suprato, jog viską gali pažinti lygindamas. Viršila pasirodė besąs ne toks jau aukštas, gan jaunas ir apskritai visai nepavojingas tipas. Botaris buvo aukštesnis, vyresnis ir kur kas atgra-

sesnis. Jo išties galėjai išsigąsti. Betgi suprantama, Botaris antpečius nešiojo jau tuomet, kai šis vaikinys dar stačias po stalu vaikštinėjo. Siauras apatinis žandikaulis, išlenkta grobuoniška nosis, pritrauktos viena prie kitos neaiškios spalvos akys... Mailzas meiliai ir išdidžiai žvilgtelėjo į tarną. Paskui jis permetė žvilgsniu kliūčių ruožą, pažvairavo į Botarį. Šis žvilgtelėjo ten pat, suspaudė lūpas, pasitaisė po pažastimi pasikištas tvarslės ir nežymiai krestelėjo galvą. Mailzas atsakydamas truputį truktelėjo lūpų kampučiu. Botaris atsiduso ir ristele nubėgo ten, kur laukė kiti.

Vadinasi, senis Botaris pataria būti atsargiam. Ką gi, toks jo darbas: jis privalo stebėti, kad Mailzas būtų gyvas ir sveikas. O Mailzo karjera jo nedomina. Ne, tu nesąžiningas, tuoj pat papriekaištavo sau jaunuolis. Kai ruošėsi šiai beprotiškai savaitei, nebuvo už Botarį naudingesnio žmogaus. Jis ilgas valandas treniruodavo Mailžą, išspausdavo iš jo viską, ką tik įstengdavo jo kūnas, kuris demonstruodavo nesibaigiančius vėmulio priepuolius. Pirmasis mano pavaldinys, pagalvojo Mailzas. Asmeninė mano armija.

Kostolicas, išsprogdinęs akis, žvelgė Botariui pavymui. Atrodo, galų gale jis pažino Forkosi-

ganų giminės spalvas.

- Ak štai kas tu toks, - ištarė jis pavydžiai ir drauge pagarbiai. - Dabar aišku, kodėl tau leido laikyti egzaminus...

Mailzas, išgirdęs naują įžeidimą, tik įtemptai nusišypsojo. Jis stengėsi sugalvoti kuo labiau nužemintą atsakymą, tačiau juos jau pakvietė startui.

Matyt, kūrybinga Kostolico vaizduotė tebedirbo, nes jis kandžiai pridūrė:

- Tai štai kodėl lordas regentas nesiekė sosto!

- Prie starto! - tuo tarpu riktelėjo inspektorius. - Dėmesio! Marš!

Kostolicas, aišku, išsyk išsiveržė toli į priekį. Bėk, bėk, besmegeni liurbi. Jei tik pavysiu, kaipmat tave sutriuškinsiu, - tūžo Mailzas, jausdamasis šluba karve grynakraujų žirgų lenktynėse.

Ta siena, ta prakeikta siena... Kai Mailzas palietė akmenini pamatą, Kostolicas jau pūškavo kažkur ties viduriu. Na, bent jau dabar jis parodys šiam mulkiui, kaip reikia laiptoti. Jis užskriejo viršun, tarytum mažutės atramėlės rankų bei kojų pirštams būtų buvusios plačiais laiptais....